

Sygn. akt I C 513/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lipca 2016r.

Sąd Okręgowy w Płocku Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Renata Szatkowska

Protokolant: Anna Bogacz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 czerwca 2016r.

sprawy z powództwa **(...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K.**

przeciwko **M. Z., J. S. i T. S.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. uznaje za bezskuteczną w stosunku do (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. umowę darowizny, sporządzoną przed notariuszem B. Ż. w dniu 12 kwietnia 2012r. (repertorium A (...)), zawartą pomiędzy J. S. i T. S. a M. Z., której przedmiotem jest nieruchomości położona we wsi K., gmina W., powiat (...), województwo (...), oznaczona nr (...), o powierzchni 2,3200ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Mławie prowadzona jest księga wieczysta o nr (...), wraz z zawartym w treści tej umowy oświadczeniem M. Z. o ustanowieniu na przedmiotowej nieruchomości rzecz J. S. i T. S. służebności osobistej, polegającej na prawie nieodpłatnego i dożywotniego korzystania z jednego pokoju od strony północno-wschodniej oraz ze wszystkich urządzeń i pomieszczeń przeznaczonych do wspólnego użytku wszystkich mieszkańców domu, w tym z kuchni, sieni i łazienki oraz z całego budynku inwentarsko-składowego - w celu ochrony wierzytelności :

- należnych (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. od T. S. podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 7 września 2012r. w sprawie I C 888/12 do wysokości kwot : - 129.713,68 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 7 marca 2012r. do dnia zapłaty, - 2.779,62 zł, - 5.647 zł,

- należnych (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. od J. S. na podstawie nakazu zapłaty z dnia 11 października 2010r., wydanego przez Sąd Okręgowy w Kaliszu w sprawie I Nc 79/10 do wysokości kwot : - 70.541,12 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 9 października 2010r. do dnia zapłaty, - 17.632,46 zł, - 9.813 zł,

przy czym uznanie bezskuteczności powyższej umowy dotyczy udziału, który przypadnie T. S. i J. S. wskutek zniesienia ich wspólności majątkowej małżeńskiej,

2. oddała powództwo przeciwko J. S. i T. S. w całości,

3. zasądza od M. Z. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. kwotę 18.814,40 zł (osiemnaście tysięcy osiemset czternaście złotych czterdzieści groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu,

4. zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. na rzecz J. S. kwotę 7.200 zł (siedem tysięcy dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu,

5. zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. na rzecz T. S. kwotę 7.200 zł (siedem tysięcy dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu,

6. nakazuje pobrać od M. Z. na rzecz Skarbu Państwa- Sąd Okręgowy w Płocku kwotę 3.378,89 zł (trzy tysiące trzysta siedemdziesiąt osiem złotych osiemdziesiąt dziewięć groszy) tytułem zwrotu wydatków.

IC 513/14

UZASADNIENIE

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. wystąpiła przeciwko M. Z., T. S. i J. S. o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niego umowy darowizny z dnia 12 kwietnia 2012r., sporządzonej przed notariuszem B. N. (nr rep. (...)), zawartej pomiędzy J. S. i T. S. a M. Z., której przedmiotem była darowizna nieruchomości, położonej w K., dla której Sąd Rejonowy w Mławie prowadzi księgę wieczystą nr (...) wraz zawartym w treści tej umowy oświadczeniem M. Z. o ustanowieniu na rzecz J. S. i T. S. służebności osobistych - w celu ochrony wiarygodności, wynikającej z nakazu zapłaty, wydanego przez Sąd Okręgowy w Kaliszu w dniu 11 października 2010r. w sprawie o sygn. I Nc 79/10, a przysługującej od J. S. oraz wiarygodności, wynikającej z nakazu zapłaty, wydanego przez Sąd Okręgowy w Kaliszu w dniu 8 marca 2012r. w sprawie o sygn. I Nc 22/12, a przysługującej od T. S.- w zakresie niezaspokojonych wiarygodności.

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa. Podnieśli, iż przedmiotowa nieruchomość nie mogła stanowić dla powoda żadnego zabezpieczenia, gdyż obciążona jest hipoteką na rzecz (...) S.A. w D. i taki stan trwa do dzisiaj, poza tym, nieruchomość stanowiła wspólnotę małżeńską pozwanych, J. i T. S., a nakaz zapłaty dotyczy tylko T. S., który został wmanewrowany w przystąpienie do długu syna, bez zgody współmałżonka. M. Z. podniosła, iż nie wiedziała o zobowiązaniach rodziców, dowiedziała się o nich, kiedy dostała wezwanie z sądu. T. S. podał, iż w dacie darowizny nie był dłużnikiem firmy (...), nie wziął z tej firmy ani grosza, przystąpił jedynie do długu syna, ponadto, wskazał, iż już po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy w Kaliszu w dniu 7 września 2012r. syn przekazał powodowi ciągnik o wartości 80.000 zł, on zaś w 2010r. przekazał powodowi na spłatę zadłużenia 40 tuczników o wartości ok. 20.000 zł.

Na rozprawie w dniu 19 października 2015r. powód wskazał, iż niezaspokojona należność od J. S., wynikająca z nakazu zapłaty w sprawie I Nc 79/10, wynosi obecnie z tytułu należności głównej 70.541,12 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 9 października 2010r., z tytułu zsumowanych odsetek 17.632,46 zł i kosztów procesu 9.813 zł, zaś od T. S., wynikająca z wyroku w sprawie I C 888/12 , wynosi obecnie z tytułu należności głównej 129.713,68 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 7 marca 2012r. do dnia zapłaty, z tytułu zsumowanych odsetek 2.779,62 zł i kosztów procesu 5.647 zł. Podał, iż uznania przedmiotowej czynności prawnej za bezskuteczną żąda do wysokości powyższych kwot.

Sąd ustalił, co następuje:

Umową z dnia 12 kwietnia 2012r. J. i T. małżonkowie S. podarowali córce, M. Z. do jej majątku odrębnego swoją nieruchomość, położoną we wsi K., gmina W., oznaczoną nr (...), o powierzchni 2,32 ha, dla której SR w Mławie prowadził księgę wieczystą nr (...), zaś M. Z. ustanowiła na nabytej nieruchomości na rzecz rodziców dożywotnią i nieodpłatną służebność osobistą, polegającą na korzystaniu przez nich z jednego pokoju od strony pn-wsch oraz ze wszystkich urządzeń i pomieszczeń przeznaczonych do wspólnego użytku wszystkich mieszkańców domu, w tym z kuchni, łazienki i sieni oraz z całego budynku inwentarsko-składowego, a także na rzecz dziadków, T. i E. S., dożywotnią i nieodpłatną służebność osobistą, polegającą na korzystaniu przez nich z jednego pokoju od strony pn-zach oraz ze wszystkich urządzeń i pomieszczeń przeznaczonych do wspólnego użytku wszystkich mieszkańców domu, w tym z kuchni, łazienki i sieni. Wartość darowizny strony oceniły na 100.000 zł, przy czym wartość służebności na 80.000 zł (v. umowa darowizny oraz służebności osobistych k. 79-81).

M. Z. od urodzenia mieszkała na przedmiotowej działce; wraz z rodzicami. Do dzisiaj tam mieszka, jej rodzice również (v. zeznania pozwanej, M. Z. protokół rozprawy z dnia 30 czerwca 2016r. czas nagrania od 00:09:29 do 00:10:26).

Dla powyższej nieruchomości założono nową księgę wieczystą o nr (...), utworzoną po odłączeniu nieruchomości z kw (...). Nieruchomość obciążona jest hipoteką umowną w kwocie 210.000 zł na rzecz (...) S.A. w D. z tytułu umowy pożyczki, zaciągniętej przez J. i T. S. (v. wydruk treści księgi wieczystej kw nr (...) k. 19 -24).

Wcześniej, tj w dniu 11 października 2010r. Sąd Okręgowy w Kaliszu wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, którym nakazał P. S. i J. S., aby solidarnie zapłacili (...) sp. z o.o. w K. kwotę 207.665,32 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 października 2010r. do dnia zapłaty oraz kwotę 9.813 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Żaden z pozwanych nie wniósł zarzutów i od dnia 3 listopada 2010r. nakaz jest prawomocny. Nakaz wydano na podstawie weksla in blanco, wystawionego przez P. S., a poręczonego przez J. S., wypełnionego przez wierzyciela w dniu 22 września 2010r. J. S. odebrała odpis nakaz w dniu 18 października 2010r. (v. nakaz zapłaty z dnia 11 października 2010r. k. 18, weksel k. 24, potwierdzenie doręczenia J. S. odpisu nakazu zapłaty k. 20 - akt sprawy Sądu Okręgowego w Kaliszu I Nc 79/10).

W dniu 7 marca 2012r. (...) sp. z o.o. w K. wystąpiła o wydanie nakazu zapłaty na kwotę 162.400 zł na podstawie weksla, wystawionego przez P. S., a poręczonego przez T. S.; weksel został wypełniony przez wierzyciela w dniu 9 lutego 2012r. na kwotę 167.400 zł, o czym zawiadomiono dłużników (potwierdzenie odebrania zawiadomienia z 13 lutego 2012r.). W dniu 8 marca 2012r. Sąd Okręgowy w Kaliszu wydał nakaz zapłaty i nakazał P. S. i T. S., aby zapłacili solidarnie (...) sp. z o.o. w K. kwotę 162.400 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 7 marca 2012r. do dnia zapłaty oraz kwotę 5.647 zł tytułem kosztów procesu. Odpis nakazu doręczono T. S. w dniu 13 marca 2012r. Zarzuty od nakazu zapłaty wnieśli obaj pozwani. Przyznali, iż posiadają względem powoda zadłużenie, jednak w innej wysokości, niż dochodzona pozwem. Podali, iż P. S. zawarł z powodem ugodę, na mocy której spłaca zadłużenie w ratach miesięcznych – po 5.000 zł każda rata. Załączyli polecenie przelewu na kwotę 5.000 zł z dnia 21 lutego 2012r. Zarzuty P. S. zostały odrzucone z powodu braku opłaty i wobec niego nakaz zapłaty stał się prawomocny. Do akt sprawy załączono dokument pn „uznanie długu wraz z warunkami spłaty”, z którego wynika, iż P. S. uznał jako bezsporne swoje zadłużenie wobec powoda, wynikające z wezwania do wykupu weksla z dnia 22 września 2010r. na kwotę 207.665,32 zł plus koszty procesu i odsetki, zaś T. S. przystąpił do powyższego długu jako dłużnik solidarny. Zobowiązali się spłacać zadłużenie w miesięcznych ratach po 5.000 zł miesięcznie, począwszy od października 2010r. Ponadto, zobowiązali się przewłaszczyć na rzecz D. w dniu 14 października 2010r. stado trzody chlewnej w ilości 43 sztuk i wystawić weksel in blanco na zabezpieczenie obecnego i mogącego powstać w przyszłości zadłużenia. W toku procesu powód załączył rozliczenie wpłat dłużników z tytułu zadłużenia, dochodzonego w sprawie i w sprawie I Nc 79/10; wskazał, iż łącznie z kosztami procesu i odsetkami zadłużenie wynosi kwotę 244.478,64 zł, z tego odliczono wpłaty na łączną kwotę 92.407,33 zł i doliczono niezapłaconą fakturę z 19 listopada 2011r. wraz z odsetkami; wskazał, iż pozostało do zapłaty 167.400 zł. Wyrokiem z dnia 7 września 2012r. Sąd Okręgowy w Kaliszu utrzymał w całości nakaz zapłaty z dnia 8 marca 2012r. wobec T. S.. Wyrok jest prawomocny, nie był zaskarżony (v. pozew z dnia 7 marca 2012r. k. 2-4, potwierdzenie zawiadomienia T. S. o uzupełnieniu weksla in blanco k. 11-12, nakaz zapłaty z dnia 8 marca 2012r. k. 16, potwierdzenie doręczenia nakazu zapłaty T. S. k. 17, zarzuty od nakazu zapłaty k. 25-26, dokument p.n. „uznanie długu wraz z warunkami spłaty” k. 62, rozliczenie należności k. 64, wyrok z dnia 7 września 2012r. k. 68, weksel k. 71- akt sprawy I C 888/12 SO w Kaliszu).

P. S. uiścił częściowo należności za pasze, dostarczane przez powoda, zarówno przed powstaniem przedmiotowych tytułów wykonawczych, jak i później, także pozwani uiścili częściowo te należności, poprzez wpłaty gotówkowe oraz rzeczowe w postaci ciągnika i stada tuczników . P. S. regulował także na rzecz powoda należności za inne dostawy paszy, nie objęte powyższymi tytułami wykonawczymi (v. kopia przelewu na kwotę 5.000 zł k. 33, faktura sprzedaży ciągnika k. 138, umowa przeniesienia własności rzeczy ruchomej z zał. k. 163- 169, dowody wpłat k. 184-207, faktury zakupu paszy k. 219-240, faktura sprzedaży tuczników k. 247, zeznania pozwanego, T. S. protokół rozprawy z dnia 18 sierpnia 2014r. czas nagrania od 00:13:47 do 00:27:37, zeznania świadka, J. W. protokół rozprawy z dnia 2 lutego 2015r. czas nagrania od 00:10:36 do 00:53:16, zeznania świadka, P. S. protokół rozprawy z dnia 2 lutego 2015r. czas nagrania od 00:53:16 do 01:17:51, zeznania świadka, M. K. (1) protokół rozprawy z dnia 27 maja 2015r. czas nagrania od 00:01:37 do 00:34:50).

W dacie dokonania darowizny na rzecz córki , J. S. i T. S. byli także właścicielami na zasadzie małżeńskiej wspólności majątkowej nieruchomości, położonej w miejscowości K. i P., gm. W. o nr 62,64 i 507 , o powierzchni 5,84 ha, o wartości – w ocenie dłużnika- 200.000 zł, obciążonej hipoteką umowną w kwocie 210.000 zł na rzecz (...) S. A. w D. z tytułu umowy pożyczki z dnia 5 października 2011r. nieruchomość ma księgę wieczystą kw (...). Z treści

księgi wynika, iż ta sama hipoteka obciąża nieruchomości, podarowaną córce, a ponadto, iż do nieruchomości zostały wszczęte egzekucje z wniosku (...) sp. z o.o. w K., Wytwórni (...), (...) sp. z o.o. w M.. W dacie podarowania córce nieruchomości nie mieli oni innego majątku poza powyższym. Obecnie również nie mają innego majątku (v. wydruk kw (...) k. 25-32, zeznania pozwanego, T. S. protokół rozprawy z dnia 18 sierpnia 2014r. czas nagrania od 00:30:27 do 00:38:47, od 00:44:35 do 01:01:36).

W toku egzekucji, prowadzonej przez komornika, I. B. w sprawach o sygn. Km199/13, Km 693/13, Km 498/14, Km 667/14, Km668/14, Km 683/14, Km 966/14, dokonano sprzedaży części nieruchomości J. S. i T. S., położonej w miejscowości K. i P., gm. W. o nr (...), o powierzchni 5,84 ha, objętej księgą wieczystą kw (...), tj. działki o nr (...), za kwotę 77.000 zł. Z sumy uzyskanej ze sprzedaży przyznano (...) S.A. w D. kwotę 51.838,08 zł tytułem zaspokojenia należności głównej; pozostali wierzyciele otrzymali jedynie niewielkie kwoty z tytułu zaspokojenia kosztów procesu lub kosztów egzekucyjnych, powód nie uzyskał żadnej kwoty. Plan podziału jest prawomocny (v. projekt planu podziału k. 369, postanowienie w przedmiocie zatwierdzenia planu podziału k. 368, pismo SR w Mławie z dnia 27 kwietnia 2016r. k. 452).

Zadłużenie pozwanych, J. i T. S. wobec pozostałych wierzycieli, tj. poza powodem i (...) S.A. w D., wynosi ponad 150.000 zł (v. zeznania pozwanego, T. S. protokół rozprawy z dnia 18 sierpnia 2014r. czas nagrania od 00:36:49 do 00:38:19, protokół rozprawy z dnia 19 października 2015r. czas nagrania od 00:29:11 do 00:33:20).

Na dzień 28 października 2015r. zadłużenie pozwanych, J. S. i T. S. wobec (...) S.A. w D., zabezpieczone hipoteką na nieruchomościach, objętych księgami wieczystymi (...), wynosiło 89.215,43 zł, przy czym w toku egzekucji komorniczej sprzedano część nieruchomości J. i T. S., objętą kw (...) i Agencji przyznano w planie podziału kwotę 51.838,08 zł, a ponadto, T. S. zapłacił na poczet tego zadłużenia 4.970 zł poza postępowaniem egzekucyjnym (v. pismo (...) S.A. w D. k. 360).

Obecnie wartość nieruchomości, podarowanej córce przez J. i T. S. wynosi 191.340 zł, w tym wartość obciążających ją służebności to kwota 41.720 zł (v. opinia biegłego, M. K. (2) k. 379-433).

M. Z. jest mężatką, ma na utrzymaniu jedno dziecko. Zarabia netto ok. 3.500 zł miesięcznie, jej mąż prowadzi gospodarstwo rolne (v. zeznania pozwanej, M. Z. protokół rozprawy z dnia 30 czerwca 2016r. czas nagrania od 00:07:33 do 00:15:45).

T. S. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie ogrodnictwa, zarabia ok. 1.000 zł miesięcznie, jego żona nie ma własnych dochodów, pomagają mu rodzice (v. zeznania pozwanego, T. S. protokół rozprawy z dnia 30 czerwca 2016r. czas nagrania od 00:18:41 do 00:20:11).

Obecnie w tut. sądzie toczą się sprawy z powództwa J. S. i T. S. przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K. o pozbawienie wykonalności przedmiotowych tytułów wykonawczych – I C 711/16, I C 1268/15 (v. zeznania pozwanego, T. S. protokół rozprawy z dnia 30 czerwca 2016r. czas nagrania od 00:15:45 do 00:18:12).

Powyższy stan faktyczny ustalony został na podstawie częściowych zeznań pozwanego, T. S. (protokół rozprawy z dnia 18 sierpnia 2014r. czas nagrania od 00:13:47 do 00:27:37, od 00:30:27 do 00:43:34, od 00:44:35 do 00:52:22, od 00:55:40 do 01:01:36, protokół rozprawy z dnia 19 października 2015r. czas nagrania od 00:18:58 do 00:34:39, protokół rozprawy z dnia 30 czerwca 2016r. czas nagrania od 00:15:45 do 00:23:52), zeznania świadków: J. W. (protokół rozprawy z dnia 2 lutego 2015r. czas nagrania od 00:10:36 do 00:53:16), P. S. (protokół rozprawy z dnia 2 lutego 2015r. czas nagrania od 00:53:16 do 01:17:51), M. K. (1) (protokół rozprawy z dnia 27 maja 2015r. czas nagrania od 00:01:37 do 00:34:50), dokumentów w postaci : umowy darowizny oraz służebności osobistych (k. 79-81), nakazu zapłaty z dnia 11 października 2010r. (k. 18 akt sprawy Sądu Okręgowego w Kaliszu I Nc 79/10), weksel (k. 24 akt sprawy Sądu Okręgowego w Kaliszu I Nc 79/10), potwierdzenie doręczenia J. S. odpisu nakazu zapłaty (k. 20 akt sprawy Sądu Okręgowego w Kaliszu I Nc 79/10), pozew z dnia 7 marca 2012r. k. 2-4 akt sprawy I C 888/12 SO w Kaliszu), potwierdzenie zawiadomienia T. S. o uzupełnieniu weksla in blanco (k. 11-12 akt sprawy I C 888/12 SO w Kaliszu), nakaz zapłaty z dnia 8 marca 2012r. (k. 16 akt sprawy I C 888/12 SO w Kaliszu), potwierdzenie doręczenia

nakazu zapłaty T. S. (k. 17 akt sprawy I C 888/12 SO w Kaliszu), zarzuty od nakazu zapłaty (k. 25-26 akt sprawy I C 888/12 SO w Kaliszu), dokument p.n. „uznanie długu wraz z warunkami spłaty (k. 62 akt sprawy I C 888/12 SO w Kaliszu), rozliczenie należności (k. 64 akt sprawy I C 888/12 SO w Kaliszu), wyrok z dnia 7 września 2012r. (k. 68 akt sprawy I C 888/12 SO w Kaliszu), weksel (k. 71 akt sprawy I C 888/12 SO w Kaliszu), wydruku treści księgi wieczystej kw nr (...) (k. 19 -24), wydruku kw (...) (k. 25-32), pisma (...) S.A. w D. (k. 360), projektu planu podziału (k. 369), postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia planu podziału(k. 368), przelewu na kwotę 5.000 zł (k. 33), faktury sprzedaży ciągnika (k. 138), umowy przeniesienia własności rzeczy ruchomej z zał. (k. 163- 169), dowodów wpłat (k. 184-207), faktur zakupu paszy (k. 219-240), faktury sprzedaży tuczników (k. 247), pisma SR w Mławie z dnia 27 kwietnia 2016r. (k. 452), a także w oparciu o opinię biegłej, M. K. (2) (k. 379-433),

Sąd nie przesłuchał przedstawiciela powoda w charakterze strony – zgodnie z wnioskiem powoda w tym zakresie; nie przeprowadził również dowodu z przesłuchania pozwanej, J. S., gdyż mimo prawidłowego wezwania, nie stawiła się ona na termin rozprawy.

Sąd zważył, co następuje :

Powód opiera swoje żądanie na art. 527 kc, który przewiduje, że gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną wobec niego, jeśli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć (§ 1); czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (§ 2), jeżeli zaś skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§3). Jeżeli jednak skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 528 kc).

T. S. jest dłużnikiem powoda z tytułu poręczenia weksła in blanco; jego należność w kwocie 162.400 zł wraz odsetkami ustawowymi od dnia 7 marca 2012r. do dnia zapłaty i kosztami procesu stwierdzona jest nakazem zapłaty , wydanym w sprawie I C 888/12 Sądu Okręgowego w Kaliszu, utrzymanym w mocy wyrokiem tego sądu z dnia 7 września 2012r. J. S. jest dłużnikiem powoda z tytułu poręczenia innego weksła in blanco; należność z tego tytułu określa nakaz zapłaty , wydany w sprawie I Nc 79/10 Sądu Okręgowego w Kaliszu na kwotę 207.665,32 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 października 2010r. do dnia zapłaty i kosztami procesu.

Zaskarżona czynność prawna jest darowizną, a zatem pozwana, M. Z. uzyskała na jej podstawie korzyść majątkową bezpłatnie. To oznacza, że powód jest zwolniony z obowiązku wykazywania stanu jej wiedzy co do świadomości dłużników pokrzywdzenia wierzyciela, skoro zgodnie z powołanym wyżej przepisem okoliczność ta pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Fakt, iż na otrzymanej od rodziców nieruchomości pozwana ustanowiła służebności na ich rzecz i na rzecz dziadków, nie zmienia oceny, iż przysporzenie majątkowe otrzymała ona bezpłatnie.

Wobec powyższego istotne pozostają dwie kwestie; czy na skutek darowizny nastąpiło pokrzywdzenie wierzyciela oraz czy dłużnicy mieli świadomość, że dokonując darowizny, krzywdzą wierzyciela.

W chwili dokonania darowizny na rzecz córki J. S. i T. S. byli właścicielami - na zasadzie małżeńskiej wspólności majątkowej- nieruchomości, położonej w miejscowości K. i P., gm. W. o nr (...), o powierzchni 5,84 ha, o wartości – w ocenie dłużnika- 200.000 zł. Nieruchomość ta jednak od 2011r. obciążona była na rzecz innego podmiotu hipoteką w kwocie 210.000 zł.

Zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego (art. 1025 § 1 pkt 5 k.p.c.) z kwoty uzyskanej z egzekucji zaspokaja się w tej samej kategorii należności zarówno zabezpieczone hipotecznie, jak i inne, korzystające z

ustawowego pierwszeństwa, a więc i z pierwszeństwa wynikającego z art. 532 kc; kodeks cywilny w artkule tym wskazał, iż wierzyciel, względem którego czynność prawna dłużnika została uznana za bezskuteczną, może z pierwszeństwem przed wierzycielami osoby trzeciej dochodzić zaspokojenia z przedmiotów majątkowych, które wskutek czynności uznanej za bezskuteczną wyszły z majątku dłużnika albo do niego nie weszły. W myśl art. 1026 § 1 k.p.c. zaspokojenie należności wskazanych w kategorii piątej art. 1025 § 1 k.p.c. następuje według kolejności odpowiadającej przysługującemu im pierwszeństwu, o czym z kolei decydują przepisy prawa materialnego. Wedle ustawowej kolejności zaspokojenia należności zabezpieczonych hipotecznie, należności zabezpieczone hipotekami wpisanymi do księgi wieczystej mają pierwszeństwo zaspokojenia przed należnościami zabezpieczonymi hipotekami niewpisanymi do tej księgi, bez względu na czas powstania hipotek (art. 11 u.k.w.h.). Ponieważ należność powoda nie była zabezpieczona hipoteką, nie mógłby on w toku egzekucji skierowanej przeciwko dłużnikom uzyskać zaspokojenia przed (...) Agencją (...), której należność została zabezpieczona hipoteką. Zatem, w przypadku wszczęcia egzekucji, w pierwszej kolejności zaspokojone byłyby należnościami objętymi kategorią 1- 4 (art. 1025 § 1 k.p.c.), następnie wierzytelności wierzycieli hipotecznych dłużnika, którzy mają pierwszeństwo przed dłużnikami osobistymi właściciela nieruchomości oraz wierzytelności wierzycieli pauliańskich. Zaspokojenie należności objętych kategorią piątą art. 1025 § 1 k.p.c. nie następuje według zasady proporcjonalności, ale wedle zasady pierwszeństwa, co oznacza, że wierzyciel pauliański uzyskuje zaspokojenie swojej należności dopiero po zaspokojeniu wierzycieli hipotecznych.

Wysokość hipoteki, obciążającej pozostały majątek dłużników, przekraczała w dacie dokonania przedmiotowej czynności prawnej, wartość tego majątku, a zauważyć należy, że każdemu z dłużników przypada jedynie udział w nieruchomości, gdyż stanowi ona ich majątek wspólny. Gdyby więc nawet powód skierował wówczas egzekucję do powyższej nieruchomości, nie jest prawdopodobne, by uzyskał jakiegokolwiek pieniądze. Podkreślić trzeba, iż obecnie z nieruchomości tej pozostały jedynie dwie działki, gdyż jedna działka została sprzedana w toku postępowania egzekucyjnego; pozostałe działki o wartości ok. 120.000 zł (200.000 zł wartość całej nieruchomości – 77.000 zł wartość nieruchomości sprzedanej) obciąża nadal hipoteka na rzecz (...) Agencji (...), wynosząca aktualnie 32.407,35 zł. Po zaspokojeniu wierzyciela hipotecznego dla powoda i innych wierzycieli, których łączne należności wynoszą ok. 150.000 zł, pozostałaby z egzekucji z tej nieruchomości jedynie kwota ok. 90.000 zł.

Z przytoczonych okoliczności wynika, że i w dacie dokonania darowizny na rzecz córki i w chwili obecnej majątek małżonków S. nie pozwala na pokrycie ich zadłużenia, wobec powoda, wynoszącego obecnie ponad 200.000 zł; sama zaś darowizna doprowadziła do wyzbycia się istotnego składnika majątkowego bez żadnego ekwiwalentu. Wprawdzie egzekucja z tej nieruchomości nie pokryje pełnej kwoty zadłużenia, ale spowoduje jej zmniejszenie. Wartość przedmiotowej nieruchomości wynosi 191.340 zł, skierowanie do niej egzekucji przez powoda pozwoli zatem na pokrycie należności hipotecznej na rzecz Agencji i częściowe zmniejszenie zadłużenia małżonków S. wobec powoda o ok. 160.000 zł.

Uznać więc należało, że czynność prawna z 12 kwietnia 2012r. stanowiła pokrzywdzenie wierzyciela, gdyż na jej skutek pogłębił się stan niewypłacalności J. S. i T. S.; z posiadanego przez nich majątku powodowa spółka nie uzyskałaby zaspokojenia swoich wierzytelności.

Podkreślenia wymaga okoliczność, iż zaskarżona czynność prawna prowadzi do pokrzywdzenia wierzyciela nie tylko z powodu wyzbycia się przez dłużników składnika majątkowego, z którego mogłoby nastąpić zaspokojenie należności, ale także z racji obciążenia nieruchomości służebnością osobistą, skuteczną erga omnes, co powoduje, że możliwość przeprowadzenia skutecznej egzekucji doznaje istotnego ograniczenia i ma wpływ na zakres ewentualnego zaspokojenia. Stosownie bowiem do treści art. 1000 § 3 k.p.c., w razie sprzedaży licytacyjnej nieruchomości, na poczet ceny nabycia zostanie zaliczona wartość służebności, która w istocie pomniejszy wartość nieruchomości, czego efektem będzie zaspokojenie strony powodowej w mniejszym zakresie, aniżeli w sytuacji, gdyby nieruchomość nie była obciążona takim prawem; sama zaś służebność osobista- jako prawo niezbywalne (art. 300 k.c.) – nie podlega egzekucji. Dlatego też przedmiotem skargi pauliańskiej w takiej sytuacji jest cała tego typu umowa, tj. przeniesienie własności nieruchomości i obciążenie nieruchomości służebnością (v. wyrok SN z dnia 14 listopada 2012r., II CSK 206/12, wyrok SA w Łodzi z dnia 18 lutego 2013r., I A Ca 1438/12). Ponieważ jednak żądanie powoda dotyczyło tylko uznania za bezskuteczną czynności prawnej w postaci darowizny i ustanowienia służebności osobistych na rzecz J.

S. i T. S., sąd – w myśl art. 321 § 1 k.p.c. - nie rozstrzygał odnośnie ustanowienia na przedmiotowej nieruchomości służebności osobistej na rzecz dziadków pozwanej, tj. T. i E. S..

Odnośnie świadomości dłużników co do pokrzywdzenia powoda, trzeba podkreślić, że art. 529 kc wprowadza domniemanie działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, jeśli na skutek dokonania darowizny, dłużnik stał się niewypłacalny. Powszechnie przyjęty jest pogląd, iż dłużnik jest niewypłacalny, gdy cały jego majątek nie wystarczy na pokrycie długów. Pozwani nie obalili tego domniemania w toku niniejszego procesu; jak to już wyżej wykazano, podarowanie przez małżonków S. nieruchomości córce, spowodowało, iż pozostały ich majątek nie wystarczał na pokrycie długów. Dlatego też przyjęto, iż dłużnicy mieli świadomość pokrzywdzenia powoda, kiedy dokonywali przedmiotowej czynności prawnej. Ponadto, J. S. w dniu 18 października 2010r., a T. S. w dniu 13 marca 2012r., otrzymali odpis nakazu zapłaty, zobowiązującego ich do uiszczenia na rzecz powoda określonej kwoty pieniężnej, czyli przed dokonaniem przedmiotowej darowizny i w ocenie sądu z pewnością zdawali oni sobie sprawę z tego, że wyzbycie się nieruchomości spowoduje niemożność pokrycia tych należności.

Odnosząc się do postawionego zarzutu pozwanych, iż wierzyciel nie może żądać uznania darowizny za bezskuteczną, gdyż nie uzyskał klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, należy przywołać pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z 12 maja 2011r., III CZP 15/11, z którym sąd rozpoznający niniejszą sprawę zgadza się w całości. SN wskazał, iż w poprzednim stanie prawnym (tj. przed nowelizacją art. 41 kro) powszechnie przyjęty był pogląd o dopuszczalności skargi paulińskiej w przypadku gdy dłużnikiem był tylko jeden z małżonków, a przedmiot zaskarżonej skargą paulińską umowy darowizny dokonanej przez obu małżonków, wchodził do majątku wspólnego. SN wskazał, iż w obecnym stanie prawnym małżonek dłużnika, nieudzielający zgody na zaciągnięcie zobowiązania, nie odpowiada w zasadzie za to zobowiązanie nawet majątkiem wspólnym, ale przyjęte rozwiązania prawne nie mogą eliminować lub ograniczać posługiwania się skargą paulińską wobec rozporządzeń obejmujących składniki majątku wspólnego, dokonywanych z pokrzywdzeniem wierzyciela w rozumieniu art. 527 kc, w przeciwnym razie doszłoby do znacznego osłabienia zasadniczych funkcji ochronnych tego środka prawnego. SN przyjął więc, że wierzyciel, którego dłużnikiem jest jeden z małżonków, może żądać na podstawie art. 527 kc uznania za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej przez obu małżonków i dotyczącej ich majątku wspólnego, nawet gdy małżonek dłużnika nie wyraził zgody na zaciągnięcie zobowiązania w myśl art. 41 § 1 k.r.o. Sąd podkreślił, jednak, że po uzyskaniu wyroku paulińskiego wierzyciel powinien doprowadzić do ustania ustroju majątku wspólnego (o ile wcześniej takie ustanie nie nastąpiło) na podstawie art. 52 kro, powołując się na fakt, iż zaspokojenie jego wierzytelności wymaga dokonania podziału majątku wspólnego małżonków, następnie w wyniku ustania wspólności ustawowej wierzyciel może zaspokoić wierzytelność z udziału we współwłasności przedmiotów, wchodzących w skład majątku wspólnego, a należnego dłużnikowi; ustanie bowiem wspólności majątkowej oznacza, że do składników wchodzących do majątku wspólnego stosuje się przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych.

Zatem niezależnie od tego, czy wierzytelność powstała jeszcze przed wejściem w życie nowelizacji przepisu art. 41 kro z dnia 17 czerwca 2004r., czy też po tej dacie, wierzyciel może żądać uznania za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej przez obu małżonków i dotyczącej ich majątku wspólnego, nawet jeśli małżonek dłużnika nie wyraził zgody na zaciągnięcie zobowiązania. Dlatego też sąd nie badał szczegółowo daty powstania wierzytelności.

Rozważeniu podlegała także kwestia, czy w procesie ze skargi paulińskiej badaniu podlega wysokość wierzytelności dłużników, stwierdzonej tytułem wykonawczym. Sąd Najwyższy wskazuje, iż tytuł wykonawczy uprawnia wierzyciela do prowadzenia egzekucji z majątku jego dłużnika, przy czym składnik majątkowy, który ubył z tego majątku na skutek zaskarżonej skargą paulińską czynności prawnej, jest traktowany tak jakby nadal wchodził w skład majątku dłużnika, gdyż z art. 527 § 1 k.c. wynika sankcja w postaci bezskuteczności względnej zaskarżonej czynności prawnej. Organ egzekucyjny, zgodnie z art. 804 k.p.c., nie jest uprawniony do badania zasadności i wykonalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Tytuł wykonawczy, zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c., wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy. Kwestionowanie uprawnienia powoda do prowadzenia egzekucji przeciwko dłużnikom oparte na zarzucie, że nie jest on już wierzycielem dłużników przysługuje wyłącznie dłużnikom, którym przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu oraz prawo do wniesienia powództwa przeciwegzekucyjnego. Skoro powód w chwili wytoczenia powództwa oraz wyrokowania

posiadał tytuły wykonawcze przeciwko dłużnikom, to tym samym miał prawo do prowadzenia egzekucji z ich majątku, co przesądza o jego legitymacji czynnej w procesie wytoczonym na podstawie art. 527 § 1 k.c. przeciwko osobie trzeciej, która dokonała zaskarżonej czynności prawnej z dłużnikiem (v. wyrok z 9 kwietnia 2010r., III CSK 273/09), w procesie ze skargi pauliańskiej sąd nie ma obowiązku ustalania wysokości kwoty pozostałej do spłacenia przez dłużnika (v. wyrok SN z 29 września 2011r., IV CSK 99/11).

Pogląd powyższy, w pełni akceptowany przez sąd rozstrzygający niniejszą sprawę, oznacza, iż nie było potrzeby ustalania, w jakiej wysokości jest obecnie zadłużenie małżonków S. wobec powoda. Wskazana przez powodową spółkę wysokość niezaspokojonych wierzytelności dłużników, nie przekracza kwot, zasądzonych od nich tytułami wykonawczymi, dlatego uwzględniono powództwo do wskazanych kwot.

Oddalono powództwo przeciwko J. S. i T. S., bowiem w ocenie sądu nie posiadają oni legitymacji biernej w niniejszym procesie, skoro art. 531 § k.p.c. stanowi, iż uznania za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie trzeciej, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową. Zatem w procesie ze skargi pauliańskiej pozwanym jest wyłącznie osoba, która uzyskała korzyść majątkową, nie jest natomiast pozwanym dłużnik, który dokonał zaskarżonej czynności prawnej. Wyjątek od tej zasady przewiduje jedynie § 2 wyżej cytowanego artykułu; wyjątek ten dotyczy sytuacji, kiedy osoba trzecia rozporządziła uzyskaną korzyścią, wówczas wierzyciel może ze skargą pauliańską wystąpić bezpośrednio przeciwko osobie, na rzecz której rozporządzenie nastąpiło. W rozpoznawanej sprawie przypadek powyższy jednak nie zachodzi; obciążenie nieruchomości służebnością osobistą w niniejszym stanie faktycznym nie jest rozporządzeniem przez M. Z. uzyskaną korzyścią, lecz świadczeniem na rzecz rodziców w ramach jednej i tej samej czynności prawnej, podlegającej zaskarżeniu skargą pauliańską (v. wyrok SN z dnia 14 listopada 2012r., II CSK 206/12, wyrok SA w Łodzi z dnia 18 lutego 2013r., I A Ca 1438/12).

Oddalono wnioski pozwanych o zawieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia sprawy J. S. i T. S. o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych. Nie ma potrzeby w ocenie sądu zawieszenia niniejszego procesu; jeśli bowiem dłużnicy uzyskają orzeczenie w zakresie pozbawienia wykonalności nakazu zapłaty z dnia 11 października 2010r. i wyroku z dnia 7 września 2012r. w całości, czy w części, to stanowić ono będzie podstawę żądania umorzenia egzekucji z podarowanej pozwanej nieruchomości z mocy art. 825 k.p.c.

O kosztach procesu orzeczono z mocy art. 98 k.p.c. Powód wygrał w całości proces przeciwko M. Z., dlatego też zasądzone na jego rzecz od pozwanej całość poniesionych kosztów, tj. wynagrodzenie pełnomocnika (7.200 zł wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa 17 zł), opłatę od pozwu (10.785 zł), koszt dojazdów pełnomocnika do sądu (812,40 zł), łącznie 18.814,40 zł. M. Z., jako stronę przegrywającą proces, obciążono także wydatkami, związanymi z uzyskaniem opinii biegłego (3.378,89 zł). Skoro oddalono w całości żądanie powoda, skierowane przeciwko małżonkom S., należało zasądzić od powoda na ich rzecz koszty zastępstwa procesowego.

z/ doręczyć peł. powoda i peł. pozwanych (adw. C. W.) odpis wyroku wraz z uzasadnieniem.